

tio ex iustitia inter dominum, & servum; eo quod dominus paciscens cum servo censeatur cedere juri suo, ut ex Molina, & Lessio notat Sanch. lib. 7. c. 9. n. 13. sic, ait ipse, eadem obligatio oriri poterit inter Abbatissam, & monialem subditam, cum sit par ratio.

CAPUT V.

De Voto Religiosa Castitatis.

Quar. 1. **A**d quid teneantur moniales ex vi voti castitatis.

Resp. Teneri abstinere a conjugio, & ab omni actu externo, & interno, qui sit contra castitatem, ut a turpibus cogitationibus, a delectatione morosa, a pollutione, ab omni actu venereo, a turpi contactu, & ab impudico aspectu, nec non ab aliis omnibus, quæ aliquo modo sunt contra virtutem castitatis. Hinc est, quod monialis violat votum, si se exponat periculo violandi castitatem, quia periculum illud est actus in specie luxuriæ, virtuti enim castitatis opponitur; unde monialis se exponens tali periculo, non est formaliter casta omnimoda castitate, atque adeo violat votum, quod importat omnimodam castitatem.

Quar. 2. Quænam sit regula dignoscendi, quandonam monialis graviter, vel leviter peccet contra castitatis votum.

Resp. Transgressionem voti esse mortalem in illis actibus, in quibus malitia libidinis est in secularibus mortalis, venialis vero, in quibus illa est venialis. Ratio est, quia circumstantia voti castitatis non immutat obligationem juris naturalis, sed solum addit circumstantiam Sacrilegii, quæ circumstantia sequitur naturam actus, cui adjungitur, Lessius de just.

& jur.

& jur. lib. 4. c. 41. n. 68. Verum aliquando verba, gestus, & tactus, quæ sunt in secularibus solum venialia possunt esse mortalia in moniali; quia sæculares talia observantes in religiosa grave scandalum possunt concipere, maxime, quia virgo Deo dicata debet esse, & appetere ab hujusmodi actibus aliena. Ad maiorem tamen claritatem pro praxi sequentia quæstio subiungimus.

Quar. 3. An peccet mortaliter contra votum monialis tangens manum, faciem, brachia, & pedes alicujus viri.

Resp. Ex Tamb. lib. 7. in decal. c. 8. S. 2. si illi tactus fiant ex joco, levitate, & curiositate, nihil habent mali præter ipsum jocum, quia ut sic non aliam nisi naturalem pariunt delectationem. Si fiant ob solam delectationem non libidinosam, & ea delectatio assumatur quidem, sed non ad ullam libidinem veneream, peccat venialiter, quia ex una parte non habemus, unde ut sic sub mortali prohibita sit, si enim esset prohibita, inde esset, quia ad generationem, quæ sit illicita, refertur. Cum ergo illi actus, neque delectatio non referantur, non erunt mortaliter peccaminosi; & ex alia parte deordinatio nonnulla est, atque adeo venialis, iis uti actibus ob meram delectationem licet levem. Si vero fiant animo libidinoso, clarum est peccare mortaliter.

Quar. 4. Quid dicendum sit de aspectibus.

Resp. Monialem aspicientem partes viri honestas ex curiositate, levitate, aut vanitate, non ulterius progredientem, peccare tantum venialiter, quia in hoc non intervenit tanta inhonestas, nec provocatio tanta ad malum, sicut in tactu. Trullenc. in decal. lib. 6. c. 1. dub. 12. m. 14. Si vero aspiciat vel hominem nudum,

vel

vel partes ejus inhonestas tantum, non est dubium peccare mortaliter, quia tales aspectus multum incitant ad libidinem, & quia id valde repugnat cum honestate naturali, & multo magis cum honestate Virginis Deo dicatæ, & Sponsæ Christi. Diana p. 3. tr. 5. ref. 89. Unde ob hanc rationem non liberarem a peccato mortali monialem aspicientem brutorum concubitum, vel eorum partes inhonestas turpiter commotas; non enim levis Christi injuria est, suam Sponsam, quam decet sanctitudo, in talibus occupari. Oppositum sentit Granado apud Dianam l. 8. in opere Coord. tr. 6. ref. 19. si fiat ex levitate aut curiositate; sed in his caute procedendum.

Quar. 5. An monialis turpia loquens, loquens, audens, vel canens, non gratia venereæ delectationis captandæ, sed cujusdam varii solatii, vel ob aliam vanam causam, peccet graviter contra votum.

Resp. Cum D. Anton. Navar. Grassi. & aliis peccare tantum venialiter, dummodo absit scandalum; quia illa delectatio remote disponit ad venerem, nec vehementer naturam commovet. Quia tamen natura est valde corrupta, sensusque nostri sunt valde ad malum proni, caveant proinde, & diligenter caveant moniales. Quia, ut ait Augustin. l. 1. Confess. c. 16. per hæc turpitudine confidentius perpetratur. De audiente turpia idem dicendum, etiam si rideat, & simulate gaudium præferat, carens tamen delectatione venereæ, ne inurbana habeatur, ac de hypocritis vitio notetur. Quoniam risus ille, & gaudium, potest esse de artificioso, & lepido dicendi modo, ex quo cessat ratio scandali a Civibus, & alia parte absum delectatio, & finis mortalis.

solumque intenditur liberari a molestia, & hyprocrisis censura.

Quar. 6. An monialis scribens literas amatorias ad vanum conciliandum amorem ob solam vanitatem, levemque delectationem, peccet mortaliter.

Resp. Sanch. de matr. lib. 9. disp. 46. n. 37. non agnoscit nisi culpam venialem, quia nec delectatio, nec amor intenta eam excedant. Aeriter tamen increpent Confessarii, quia Sponsa Christi nullum, præter eum, debet admittere amatorem.

Quar. 7. An peccet monialis recipiendo munera ab eo, a quo dubitat turpiter amari.

Resp. Si certo sciret, mortaliter certe peccaret, etiam si reciperet absque ulla proflua intentione, immo cum proposito firmo non consentiendi, quia illa receptio foveret pravam voluntatem mittentis munera; si vero tantum dubitet, peccati non damnat Tamburinus, quia cum talia munera possint mitti etiam ex titulo honestæ amicitie, ex hoc potius, quam ex alio judicare debemus fuisse missa; nemo enim præsumendus est, nisi constet, delictum velle committere. Periculosa tamen sunt hæc, unde consulo, omnimode abstinendum.

Quar. 8. An monialis, quæ persuasione, vel cooperatione concarsit, ut alius adeat concubinam, peccet contra suum votum castitatis.

Resp. Negant Sanch. Castropal. Arriaga, & Caramuel in Theol. regular. n. 986. Quia monialis non facit contra castitatem suam, sed contra castitatem tertii. Teneatur tamen explicare statum peccantis, cui fuit occasio peccandi contra sexum. At probabilius cenſeo contra suum castitatis votum peccare, nam

nam votum castitatis religiosæ, quia est abolutum, continet omnimodam castitatem, ut communiter tradunt Theologi. In omnimoda autem castitate continetur castitas, quæ avertit actus versantes in luxuria aliena, atque ad eo votum monialis, quod est de omnimoda castitate, includit actus versantes in luxuria aliena; unde suasio illa, vel cooperatio ad fornicationem erit contra votum castitatis.

Quar. 9. An monialis, quæ sine delectatione propria sensuali, & sine periculo assensus in propriam delectationem (si hoc est possibile) tactibus alium polluit, peccet contra votum castitatis.

Resp. Negant Caramuel, & Lamas, quia, sicuti potest monialis cooperari, ut Joannes, v. g. reddat debitum uxori, quin contra castitatis votum procedat, quia ipsa non vovit castitatem alterius, sed propriam; ita eadem de causa poterit cooperari, ut Joannes incidat in pollutionem, quin frangat votum castitatis, cum ipsa non voverit vitare pollutionem alterius, sed propriam. Hæc opinio prorsus rejicienda, sicut eam rejecit, & expunxit Tribunal SS. Inquisitionis Hispaniæ. Ratio est, quia si daretur casus, quod monialis sine propria delectatione succubaret macho, adhuc tamen peccaret contra propriam castitatem, quia abuteretur membro suo ad impudicitiam mortalem, cum ergo etiam in tactibus procurantibus alienam pollutionem aliqua sua parte abutatur, etiam si hoc sit sine propria delectatione, peccabit mortaliter contra castitatem.

Quar. 10. An monialis, quæ antequam emitteret votum solemne castitatis, erat adstricta etiam simplici, teneatur, si fornicetur, utranque circumstantiam fateri.

Resp.

Resp. Non teneri, quia solemne votum a simplici non differt specie, sed solum extrinseca, & accidentali differentia; extrinseca enim tantum Ecclesiæ constitutione secerantur, quatenus decernit per votum solemne, non sic per votum simplex castitatis dirimi matrimonium. Ecclesia autem rei naturam non immutat, sed robur adjungit. Sanch. de Matr. lib. 7. disp. 25. n. 6. & disp. 27. n. 7. Erit tamen diversa malitia necessaria in confessione fatenda, si voto additum sit juramentum, quia diversa ratione pertinent ad eandem virtutem. Nam votum pertinet ad virtutem religionis ob fidem Deo servandum; juramentum vero, ne Deus falso adducatur in testem. Sanch. ubi sup. n. 16.

Quar. 11. An tactus, cogitationes, desideria, confabulationes, natus, & aspectus inhonesti in Ecclesia habeant diversam specie malitiam, quam debeat monialis in confessione aperire.

Resp. Negative, quia tota sacrilegii mortalis deformitas ex loci sacri pollutione petenda est; per tactus autem, & reliqua non polluitur Ecclesia, sed tantum per injuriosam seminis effusionem, aut sanguinis, c. unic. de consecr. Eccl. in 6.

Quar. 12. An feminis occulta effusio in Ecclesia sortiatur diversam specie malitiam, necessario in confessione aperiendam.

Resp. Sortiri malitiam sacrilegii in confessione aperiendam. Ita communiter Doctores, teste Tambur. lib. 7. cap. 4. §. 1. n. 8. quia talis effusio ex eo, quod sit occulta, non desinit esse injuriosa Ecclesiæ, per consequens non desinit esse pollutiva; nam pollutio est inducta in detestationem talis injuriæ, unde neque desinit esse sacrilegia. Sicuti furtum non

sacri

faceri de **sacro** non desinit esse injuriosum Ecclesie, quia occultum, & sic non desinit esse sacrilegium. Oppositum docet Vasquez, & Pontius lib. 10. c. 10. n. 25. citans alios, & dicens esse communem sententiam, quia per occultam seminis effusionem Ecclesia non polluitur, sed publica requiritur, nam pollutio non afficit revera Ecclesiam secundum se, quasi in se ipsa polluitur, sed tantum afficit in opinione hominum, qui apprehendunt ejus sanctitatem quasi maculatam, juxta cap. Quidam 1. q. 1. & notant communiter cum Gl. in c. an. de consecr. Eccl. vel altar. in 6. Ergo causa pollutiva non potest inducere pollutionem nisi sub conditione publicitatis.

Quar. 13. Quot peccata committat monialis violans votum castitatis.

Resp. Præcisè circumstantiis personarum, cum quibus violat votum, duo peccata committere, scilicet fornicationis, quia violat castitatem, & sacrilegii, quia ratione voti emissi talis actus opponitur virtuti religionis. Alii alias agnoscunt malitias, & volunt, peccare monialem peccato furti, quia contrectat rem alienam, scilicet seipsam, invito Domino, cui se totaliter obtulit; insuper peccato adulterii, & incestus, quia monialis est sponsa Dei, qui est Pater noster, & consequenter est consanguinea nostra, cum omnes simus filii Dei; item peccato contra naturam, quia est peccatum cum religiosa, quæ est mundo mortua. Hæc tamen omnia metaphorice potius, quam realiter malitias diversas specie important; unde aggravare concedo, mutare speciem non admitto.

Quar. 14. An superfluous ornatus in moniali sit damnandus sub gravi.

Resp.

Resp. Si se ornet ad hoc præcisè, ut censeatur inter pulchras, & laudetur ut pulchra, mortaliter non peccare, quia id non continet gravem deordinationem, sed ad summum vanam quandam gloriam coram hominibus. Suppono, quod ornatus a finibus religiosi status non exeat, & quod cesset omnis ratio scandali non solum penes sæculares, sed etiam penes alias sorores. Cæterum comam nutrire, prohi bitum esse monialibus, quidam volunt, Consuetudini tamen standum est. Nullatenus vero permittendum uti tortis, seu comatis capillis, aut non coopertis comis. Suar. 1. 4. de Relig. rr. 9. lib. 1. c. 12. n. 4. & 5.

Quar. 15. An liceat monialibus choreas inter se agere.

Resp. Non licere, quia in Clementina de statu Monach. c. 2. expresse ipsis prohibetur, ibi, Non choreas, non festa secularium prosequantur. De peccato tamen mortali non audet eas damnare Tambur. in decal. lib. 7. c. 8. §. 7. n. 6. si forte ex aliqua occasione puras choreas agant ob recreationis gratiam, non tamen publice, & in præsentia secularium, ut indicat Baldel. lib. 3. D. 32. n. 16. Ob hanc quoque rationem possunt deferre larvas, dummodo cesset periculum scandalum, juxta citatos Doctores.

Quar. 16. An moniales peccent dimittendo habitum ad aliquam honestam representationem faciendam inter ipsas in monasterio.

Resp. Mortaliter peccare, docent aliqui, quos suppresso nomine refert Lezana in Sum. rom. 1. c. 13. n. 5. Venialiter tantum, videntur sentire Baldel. & Pellazar. Nullo modo peccare, sustinet ex Sylvestro, & Passarello Peyrin. in Comment. ad Reg. Minim. c. 3. §. 5. q. 2. n. 3. quia non videtur neque levis dimissio, quæ sit

fit honestæ recreationis causa, cum dictæ recreationes sint actus virtutis Eutrapeliæ. Hinc notat Texeda *Theol. mor. t. 1. lib. 2. tit. 1. contr. 6. D. 1.* neque in excommunicationem incidere, etiam si coram secularibus repræsententur; quia illa habitus dimissio nec est temeraria, nec ad vagandum, nec ex contemptu legis ordinata. Sentio nihilominus cum Lezana, id propter naturæ imbecillitatem, & corruptionem, semper esse periculum sum.

Quar. 17. An liceat monialibus aliquas representationes facere in Ecclesiis.

Resp. Inhonestæ repræsentare in Ecclesia peccatum mortale est; vana, & secularia, non tamen multum turpia, veniale; devota, & sacra, caret culpa. Ratio horum omnium est, quia in primo casu interrogatur Deo, & Ecclesiæ magna irreverentia, in secundo modica, in tertio nulla. Sanch. *opusc. lib. 1. c. 8. dub. 24. n. 18.* Verum Gavant. in *Enchir. Episc. versu representationes sacra n. 1.* oppositum sustinet cum Barbosa etiam quo ad spiritualia, & observat, quod S. Carolus in *Conc. 1. Provinc. prohibuit*, ut Passio Salvatoris nullibi agatur. Unde Zorola in *Praxi Episc. p. 1. verb. repræsentat.* laudat aliquorum Episcoporum zelum, d. etas representationes sine expressa eorum licentia posse fieri prohibentium.

Quar. 18. Quænam sint media apta ad tuendam castitatem.

Quar. Studeat monialis peccatorum occasiones fugere, ortum omnium malorum parentem, certissimumque animarum exitium perhorrescere, virorum aspectus, & multo magis familiaritatem declinare; sensus accurate custodire, præcipue visum, auditum, & tactum; nam de visu alserit lîdorus, *Oculus est*

est principium fornicationis; de auditu subdit Tertullianus, *Bonos corrumpunt mores confabulationes pessima*; & de tactu scribit Angelicus, *Tactus est actui venereo cognatus, & finicimus, & modico intervallo separantur ad invicem.* Prodest insuper quamplurimum ad tuendam castitatem, mortis, & inferni jugis recordatio, carnis maceratio per ciborum abstinentiam, & cilicii gestationem, librorum spiritualium lectio, assidua vulnerum Domini Jesu Christi recordatio; unde dicebat D. Augustinus: *Cum me pulsas aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi: cum me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mei resurgo.*

CAPUT VI.

De Monialium subiectione erga suos Superiores ex vi Voti Obedientiæ.

§. I.

De natura Voti Obedientiæ, & obligatione ab ipso proveniente.

Quar. 1. **O**uid est votum religiosæ Obedientiæ.

Resp. Esse promissionem, qua monialis propriam subjiciens voluntatem Superiori se obligat ad parendum in omnibus, quæ possunt cadere sub objecto virtutis obedientiæ. Hinc est, quod obligatio huius voti se extendit tantum ad res licitas, & honestas, ita ut cum certo constat, rem præceptam esse illicitam, & malam, aut contra regulam, vel præceptum superioris altioris, nullo pacto tenetur